

Kmetijske in rokodelske novice.

Na svetlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj IV.

V srédo 20. Velkitravna 1846.

List 20.

Življenja namén.

(Sonet).

Življenje naše, bratje! je oranje;
Začetik, ko se pameti zavemo,
In konec, ko drevó pustivši, gremo
Se vleč, in nas obide smertno spanje.

Življenje naše, bratje! je sejanje,
Pri katerim se poléniti ne smemo,
Kér čas po bliskovo hití, in vemo,
De, kdor je len ob setvi, malo žanje.

Poklic naš nam odločena je njiva,
Noči so brazde in razori dnevi,
In zerna zabranane naše dela.

Perst razdrobljena, ktera jih pokriva,
Bo dala kal in rast tud' prazni plevi;
Nje slama pa bo klas snetiv imela.

—č.

Nekaj kemije (ločbe) kmetovavcam.

(Nadalje.)

20. §. Nar večí kemijska fabrika.

Pod svojimi lastnimi nogami imamo mende nar večí fabriko gázov. V poslednjih časih so začeli semtertje — kar so pa Kinezje že več sto lét pred Evropejci razumeli — v podzemeljskih žilnatih krajih studence navertovati, de bi v tacih vodnih žilah deleč segajočo in na njih dnú močno stisnjeno vodo na dan spravili. Taki studenc, ki ga Artežki studenc iménujejo, so pred dvema létama na Dunaji, družiga v Parizu navertali; oba sežeta čez 100 čevljev globoko, in dajeta čez ves up obilo vode. Učeni so iz primerjenja tacih vodá prepričali se, de, kolikor od niže pridejo, tolikor gorkeji so.

Brez števila je okoli po svetu znanih toplic, ktere imajo že po več sto ali tavžent lét zmirej enako mero gorkote; nektare so takó gorke, de se lahko pri njih kaj skuha. Tudi mera v njih raztopljenih mnogoverstnih solí, gázov ali drugih rud je zmirej enaka. Od kod pa izhaja vender zmirej

Najdena domovina.

Po stezi v dolino popotnik hití,
Po hoji se vidi, de se mu mudí;
Ljudje srečevaje ga vprašajo: kam?
„Sam, ljubi! ne morem povedati vam“.

„Po svetu od kraja do kraja de grem
Iskat domovine zgubljene, to vem,
Iskat, kje počivajo moje sestre,
Kje bratje, kje oče, kje mati leže?“

Do terga je deleč, ostani pri nas.
„Do groba je blizo, poteka mi čas.
Za terdno sim sklenil, de pred ne zaspim,
De sestre, de brate, de starše dobim“.

Do pokopališa pripelje ga pot,
Zakliče ga nekdo: Ne hodi od tod!
Ko sonce rumeno strop neba zlatí,
Na grobu obrašenim mertev leži.

—č.

enaka mera njih gorkote? — Učeni so iz veliko skušenj prepričani, de za vsacih 100 čevljev, kakor se navpik niže v zemljo pride, se na gorkoméru srebró za stopnico vzdigne, de je tedaj za en grad gorkeji; iz tega sklenejo, de 5000 čevljev globoko mora vročina stopljeniga železa biti. To razumeti, ni treba nobeniga kurjenja ali gorenja misliti si. Če kovač s čverstim tolčenjem na nakvalu železice razbeli, ali ni bilo tó neko pogostno tlačenje? — Takó se v globočinah mnogoverstne reči z nedopovedljivo težo tlačé vgrejejo, razbelijo in stopijo. De taká razvezana gorkota se vzdiguje in razširjava gori v ohlajeno zemeljno škorjo, lahko je verjeti.

Rekli smo, de je blizo 200 gorá na svetu, v kterih žeplene ali vogelnokamnate rude goré; take pahajo iz sebe neizmerljivo obilo gázov in púhov, in spluvajo, ki v 10 ali 15 létih po enkrat kar veliko pepela, ali páska, ali vrele vóde, ali blata, ali razbeljeniga kamnja, ali stopljenih rud, ktere poslednjič kot potóki po več milj na dolgo in v veliki širjavi iz njih v podobi stopljeniga železa